7.

yhs

Camparius grandis nominis parvus opr

¶ De dampnationibus que fit ab ignorante
damni illatorum
¶ Ut fiat cura et realis inquisitio pro
facientibus contra capitula camparii
¶ Si dominus uel locator sive conductor
uel aliquis de eius familia accusauerit
¶ De electione ministrorum camparii
¶ De vacatione ministrorum camparii
¶ Qua forma debeat ministris incommi
nitantibus officium commissum exercere
¶ De forma executionis que reperiuntur
superioribus non inquisitis fuerint
¶ De primatis salariis ministrorum
¶ De restituendis immoderatis salariis
ministrorum
¶ De pena impedientis camparium uel
eius nuntium uel aliquem de eius familia
¶ De recensionibus stat. camparii
¶ De stantiis camparii conscribendis
¶ Quod liceat campario procedere de
similibus ad similia
¶ De maligna interpretatione stantiorum
¶ De sindicatu camparii
¶ Quater cedendum camparius premixis sinis
et inceptis licteris
¶ De pena officialium revelantium secreta

Incipit tabula rubricarum secunde distin
ctionis

Primum secunde distinctionis statutum capi
tulum singulorum ponitur sexcenno tomus dist

De citatione in ius

Quando ex repertione accusationis presumitur
calumnia et quomodo procedatur

De cumulatione civilium et criminalium ex
eodem facto proficiscentium

De contumacia immediate veniendo et peren
torio mittendo

Quis possit pro alio coram campario
citra mandatum intervenire iudicio

De comparitionibus reorum et eorum iuramento
et satisdatione et excusatione et apo
dixa paupertatis

De dilationibus dandis ad defensam
et offensam partibus

De positionibus interrogationibus et earum
responsionibus

Quod mulieres non teneantur ingre
di audientiam camparii

De beneficio confessionis

De quo omnis ut grave vel ut direct

¶ De salario testium et eorum contumacia
¶ Quando pro bonis locatoris et conductoris
¶ De modo cognoscendi per camparios observando et quomodo cognoscat de excessio
nibus
¶ Quanto tempore duret instantia
¶ Quatenus credatur iur. accusationis
¶ De renumptiatione accusationis
¶ Ut condemnationes usque in xx sol. ex
pediantur per apodixam notarii
¶ De calumniosis et falsis accusationibus
et denuntiationibus detegendis
¶ Quando calumnia et falsitas vel falsitas de
latorum detegantur per sex electos et quando
decem puniantur
¶ Ut fugiens metu excessus habeatur pro
confesso super excessu pro quo fugerit et con
demnetur et puniatur
¶ De sententiis ferendis et latis transmittendis
cum biccherne libris per eis inserendis
¶ De condemnatione damnorum datorum et
expensarum et restitutionum rei propterea habita
et de taxatione et exactione expensarum
¶ De appellationibus a sententiis camparii
¶ Ad camparius teneantur exiger conden

¶ de pena subripientium vel asportantium fr
uctus pomis alterius
¶ de pena subripientium poma vel alios
fructus qui deferuntur ad civitatem
¶ de pena plicientium in alterius arbo
rem
¶ de pena ingredientium deramorantium
perforantium decorticantium arbores alterius
¶ de pena intrantium vel frangentium
columbaria vel capientium exportantium
vel occidentium columbos alterius
¶ de pena capientium vel occidentium
columbos domesticos
¶ de pena capientium vel occidentium
gerfalcum astorem sparviolum smerulum
vel muscardum alterius
¶ de pena capientium vel occidentium ca
nem alterius
¶ de pena subripientium suffocantium
vel destruentium examen vel cupilum
apium alterius
¶ si quadrupes dampnosum fuisse dicatur
¶ si canis ~~dampnosum~~ dampnum inferat
¶ de pena capientium vel occidentium
pullos alterius
¶ de [illegible] sepibus vel cespitis procul[?]
ribus in pomo alterius

¶ Si exeodē fcō plures resultent ex
cessus
¶ De modo multarū
¶ De pena pstantiū cōsiliū auxiliū
vel favorē ad malū cōmittendū

5

In noie sce et individue trinitatis pris et filij et spe sci amen Incipit prohemium sr nova copilanor statut campanis edita de manto strenuorum virorum aldrobandini qda dnj vincignerre de saracinis de son de terzerio civitatis ambrosii qda ghirini de terzerio sancti martini et nobilis militis dni ursi coda becholinj de terzerio Ramollie de son ~~ama~~ ~~mor~~ et Johannis michelangli de son anastasij provisorum biccherne commissori tempore camerariatus dissertissimi viri dni pini de ongubio legum doctoris Jud. ep. et cancellarii ac maiori Sindico ~~un~~ Judice de novo et donario coiss son sub anno dnice Incarnationis M·cc·lxij Indict. xiiij die vj maij Pontificatum sanctissimi In cristo pris Innoceii pp vi regnante et serenissimo principe Karulo quarto romanorum Imperator ad laudem et reverentiam divini nois et beate marie semper virginis gloriose patrone et huius Inclite civitatis Et augumentum et felicem exaltationem

prius status pacifici et venerabilis offi
cij dominorum duodecim administratorum felicis
rei publice civitatis Sen.

Incipit prohemium super toto volumine
Nicholai ob. guerrini generalis camerarii bic.
stat. campi Sen. quo ponitur intentio totius
operis

Constitutiones camparij iam diu nimia
egentes reformatione: quas uni inerudita
compilationis celeritas ex consilij fabri
ca vulgata quodammodo promulgatione
prodidisse videntur ita inculte in libelli
agere apparent fuisse conscriptas: quas
non modo earundem inordinata ac ver
bosa confusio verum molire venustatis
diuturna in curia ac iunioribus con
stitutionibus incognita ab rogario ad
innumeras et inexplicabiles ambi
guitates adduxit: purgatis superflui
tatum deformitatibus non minima maiorum
hunc in libellum concipere avidus. prospera
ut opera michi cedat in primis omnipoten
tis dei auxilio invocato cuius ad
laudem exaltationem atque augumentum
pacifici status Sen. presentis prius edat opus
cuius in initium manum exploremus aggre

diat. ut intro pri^ca nutriscat militias
nec nō tā vividi q(uam) magis observantia
inveniscat. Itaq(ue) presendā mi(hi) s(un)t com-
pend(ium) atq(ue) sermone in (con)stituere. cum
hoc nec virtus matur(a) modulus pateret-
ur nec nimia verbor(um) alternato per
quam commendabil(is) haberetur (com)acti
¶ Divisio totius operis
Et quia scientie secantur quem ad modu(m)
et res de quibus sunt vitiis coplecta(m) eas
distinctionibus. Quid p(rim)a
¶ Quarum imprima dicemus sui de p(ro)fessio-
nis publicis et privatis iudiciis inter
venientibus deq(ue) officialium. Quid 2a
¶ In secunda subdā de iudiciorum p(ro)cessus
contingentibus: qua forma: quove ordine
quibusq(ue) temporibus expediantur. Quid 3a
continget distinct(ione)
¶ Novissimo loco de penis et assum
principatu et directe ad nos non cam
panis p(er)tinentibus
¶ De electione camparij et eius off(icio) et totius
eius cohortis
Tradita aliquali notitia dicendorum per quam
dispositionis ignorantia illustrata confundit-
ur fuit ut ad propositum negocium veniā

ad tractatumque descendere propter quem negatio-
nis ignorantia compulsimur. Nec immerito nam
omnis ignorans malus et e converso. Id sic
ignorantie morbus dupliciter ingerunt ita
scientie remedium simpliciter inferant
In quoque tractatu non ab re premittendum
est de electione camparii eiusque nom-
cum reliqua eius familia pronunctandum.
¶ Circa quam sciendum est primum quod
curia officialium dominorum administratorum
rei publice civitatis Senensis eligere virum probum
legalem et expertum. Qui pertinens in ea
parum officialium civitatis Senensis cum communi
na salarie item petanon et sex barro
narium: oriundos de civitate que sit
potentionem et amore sincere matris recta
et per eiusmodi rectores recta distanti
saltem per xl miliaria ab urbe Senensi
de qua quidem civitate non sit potestas et
conservator civitatis Senensis futurus in
officio eodem tempore cum campario eli-
gendo quin camparius et nunquam fuit
in officio Senensi et impleverit vacatio-
nem quinquennalem ab eorum offi-
ciis prohibitam. Nec qui fuerit cum eis Senensis
maleficii officio nec consanguinitatem et

affinitatem habeat cum aliquo civium seu non
sit de terra que regeremur tempore officii dicti
campanii et notarium qui esse de eadem
vel ut iurisdicte seu qui habeat potestatem
ut capitaneria ut maioria ut more
et mixtum imperium qui fuerint sit cum
patrie per sex mensibus in civitate senensi
eius adventum ad civitatem senensem ante
ingressum sui officii salarium et
Remansurus finito officio suo ad sindicatum
et reddendum rationem administrationis
gesti a se et officialibus suis quam
cetera eius familia sint forma sta
tutorum et modum hactenus consuetum
in civitate senensi cum eo salario quod
videbitur tunc administrationis tempore
commoveretur prius quam tractetur de
eius electione decernendum non discedendo
nisi ex magna et evidenti causa ratione pro
videre in civitate senensi tam vocabitur
et diurnis observata

¶ De iure et salario campanii et totius
eius cohortis

Sequenti die post eius adventum ad civitatem
senensem vocantur campanius et eius notarius

et certa familia eius accedere ad palatium
residentie dictorum administratorum rei publice
civitatis senensis et in dicto palatio more soli
to coram administratoribus et manibus notarii
reformationum ut ipsorum administratorum
iurare corporaliter tactis scripturis evan
geliorum sacrosanctis more solito eorum
et cuiuslibet eorum officium bene iuste et diligenter
et sollicite gerere exercere et adimplere
Et officium dictorum administratorum et ipsos
administratores nec non comune et populum
senensem eiusque statum pacificum et tranquillum
manutenere defendere et augere pro posse
omni abiectis odio malignitate et odio
amore ut timore et singularitate eorum
contentus propriis de publico stipendiis
nec attemptare ultra propria publica sala
ria non dicam consentire aut extorquere
ut petere seu a nec ultro oblata recipere
quovis quesito colore ut causa Et absti
nere a corruptione quorumcunque munerum
ut donorum pena quingentarum librarum
Ex capto lucro solito ex publicis commissio
nibus eis advenientes et maxime xvij denarios
pro qualibet libra condemnationis penalis
seu penis ... et fiscalibus comodis vindicare

¶ De discessu off^lium intempestiuo sine co
mueatu et licentia

Durante p(redi)cto[rum] off^o nulli eoru(m) audeat
ab ipso off^o intempestiue recedere sine
comeatu et sp(eci)ali licentia d(omi)nor(um) admi
nistrator(um) et aliorum ordinum contrariis
sub pena camparis ducentar(um) librar(um)
et cuilibet d(omi)nor(um) not(ariorum) contrafacienti li. trium
barrornariorum d(omi)nor(um) xxv li. de eorum
et cuius(que) eor(um) salariis p(er) camparium et
p(re)missores bucharum cos. sibi retinendis
de facto absq(ue) alia ut processu licear
etiam in casu probabili d(ict)o officiali p(re)dictos
omnes not(arios) et barrornarios ut contrafacientes
eum ab off^o remouere substituere et
permutare supplasse bene in p(ro)prio prius
tamen obtenta licentia et cum cognitione p(re)
dictis administratoribus pena d(ict)o off^li
pro qualibet uice contrafacienti et s(imi)l facienti
et qualibet uice xxv libr(arum)

¶ Ut off^les non habeant participium cu(m) aliquibus
et aliis fornitis i(n) cibo et potu

Qui off^les not(arii) ut famuli ut quis de eorum
coh(er)ere non audeant participare in cibo

et pom cu aliq habitator civitatis vel
comitatus seu pena permiss et x li den
quilibet nec cuilibet facere nec audeat
recipere habere ut retinere aliquid ensenium
x sculentum ut poculentum pena xx
li den pro quolibet et qualibet vice
adque probanda sufficiant duo testes de
veritate et quinque de fama ut decem
de fama tantum excepto quam ab off
forensib

De off et curia campariis

Ad offm campariis pertineat cognitio et
punitio omnium et singulorum dannorum
et pastorum in ut de pratis rusticis ubi
liber sunt et fructib et arboribus pom
ac non in sepibus steccatis vallis cla
usuris macheis muris aggeribus et ma
ceriis dictorum pratorum de quibus alij officia
riis non intromictant nisi quatenus eis per
se non intromictant nisi quatenus eis per
mittitur forma statuto maiorem pe
nam infringentium qua statuta cam
pariis et quatenus spectat ad vicarios
comitatus quorum jurisdictioni non pre
iudicatur neque preiudicentur per offm cam
pariis q contentus cognoscere non possit

pretereaque de damnis illatione fiat emenda
si coram campario suos damni illatores
maluerint accusare quo casu pertineat
ad notionem camparii si damni ex narrato
quibus dragmam ascendit ut transcendit
summa xl sol de minori non quantitate
hoc casu dictus camparius se nullatenus
intromittat. sed loci vicarius sive eius
quamvis officium Et curet et camparius in-
eius curia predicta iustitia et in districtu ceale
sentenia et his idgnos ea pertineat vide-
licet a rillesa sortiantur Et maxime vine-
am et ortina oliveta ficeta nuceta ter-
re laborantie et non laborantie prantur
beschine nec non canneta salicta vini
ceta nuceta silvestria tame salius
nemora luci silue buscheta pullo
neta scobeta virgulta ginestra aguer-
gueta et his similia contractus quibus
solet esse dannosa Et ad cuius quidem
curam notionemque pro maiori observatione
et decentio omnium capitulorum in presenti
voluminis contentorum nec non auget
singulorum statutorum et reformationum
trendorum In consilio Sen. Posgna presenti volu
mini fuerunt compputate aut adolita

atr pena quinquaginta li. nicer qualibet
q̃ contravenerit contrafaciat. Curet etiam mitti
di ad officium vicariatus comitatus nostri
se alibi nostros diligentem curam et custodiam
circa indemnitates et vasa fornium et fu
cinum in eorum vicariatibus vasilias solitum
max ad cives pertinentium pena centum solidorum
tam camp(arius) pretorum collinorum negli
gentia quam vicarius et cuilibet eorum ad regi
stionem dicti camparii ut inveniatur ut
prescriptum est. Item et camp(arius) teneatur in
ita primos otto dies sui offitii requirere
duos administratores rerum publicarum [illegible] eligi
gant gubernatores rerum pertinentium ad [illegible]
cionem pullariorum et vercellorum [illegible]
duos pro quolibet terserio civitatis sen
super deliberandis calumniis et [illegible] ac
accusationibus ut damnis [illegible] coram
camp(ario) porrectis. quos sic electos [illegible]
[illegible] faciat dictus camp(arius) in manu sua
offm [illegible] commissum quo facto dicti electi
teneantur venire coram dicto camp(ario)
ad omnem eius requisitionem nisi impe
diantur Sonica infirmitate ut ab
sentia [illegible] alio maiori off(iti)o comis [illegible]

Et prestitum indomo habitationis campa
rij sacrum committur sup rox offo

Et infra quos otto dies primos sui offitij
requirat camp. provisores bicchierarum
expensores [illegible] ad eligend sibi consiliarios
silue lacus p tersona in eo numero quo
eis videbitur expedire infra otto dies a
die requisitionis p dicti qui sint cives
et comitatus libre extimationis librarum
progressive qui non habeant aliquam
possessionem propriam vel conductam prope
dictam siluam p quatuor miliaria nec
cuiusque rox pr filius nepos gener socer
cognatus carnalis vel socius de quibus
stetur sacramento eligendi quibus
electis cogantur p camerarium iurare
offitium eorum infra secundam diem: quorumque
nomina sint secreta quibus cum consiliariis
dictis camp. provideat de indemnitate
atque [illegible] et bona custodia dicte silue
lacus et quicquid fuerit p duos consiliarios
una cum dicto camp. deliberatum executioni
mandatur p camp.m firmatur quod
dictus camp. saltem bis in ebdomoda
mitter unum ex notariis suis ad dictam siluam

cū duobꝫ salcem ex famulis suis prout
exigit res pro custodia dcē silue proq̃
sit licitū hospitarj et pnoctarj extra
ciuitatem nō in pluribꝫ una nocte
pro qualibet uice aut missione dū
mō nō onerentur quouis sub qũd oīo
minimo aliqua communitas ut singu
laris psona sed sūptu campanij dū
taxat expediantur summa eis abstine
ria i hoc a cibo et potu cū eunt ut
comitatiuo pena slimita Et curet et camꝫ
intra pscriptos priores octo dies sui officij
instanter requirat promissores buccharum
cois Sen qd eligant aliqs bonos hoīes
pro qualibet terzerio ciuitatis Sen
ipsosqꝫ ad hoc faciendū cogat Jure
remediis opportunis qui sic electi
una cū dīo camꝫ et in eius pñtia
eligant illos in custodes secretos ciui
tatis burgis et massa cortinis et comi
tatus Sen et singulis dictorum locorum
populis ut contrata quos et quot uide
bitur expedire dūmō in eadem commu
nitate ut populo nō possint eligi ultra
tres seu intra nūm̄ trium eligantur

plus et minus considerata multitudine et paucitate hominum communitatis ut loci sing.o deputantur Et hodie non coget campa rius aliquis communitatem distantem a civitate [...]

i.o p tria miliaria ut ultra burch vicariam ad aliquid custodiam se creti ut manifesti pena xxv. li. den

Et quater camp.s sedere debeat pro tribunali teneatur campsarius et suis not. cum fa mulis suis venire ad bancas tribuna sui solitas et in eis sedere saltem bis qualibet die iuridica hoc est mane et sero mane stantem per tertium sonum campanellarum usque ad tertiam et sero summitur parum post tertiam [...]

~~p tria mi liaria ut ultra burch vicariam ad ali quid custodiam secreti ut manifesti pena xxv li den~~ in sonum capanellarum usque post vesperas itaque sedeat mane sexta parte diei et sero summitur alia sexta par diei sedere reperiatur. pena ~~centum~~ solido rum pro qualibet vice et quolibet contra faciente nec possit alibi quam in loco solito tribunal eligere ius dicere vel iurisdictionem aliquam exercere pena xxv. librarum pro qualibet vice possit tamen allegationes

partium de plano et sceorsum a loco tribunalium
audire diffinire in loco puplico in quo ad eum
utrique parti pateat aditus

¶ Qui accusare et dampnare possint

Et quidem liceat unicuique dno ut quasi
proprietario usufructuario fructuario co
ductori laboratori pensionario emphyteuthe
ariolo affictuolo mediario colono locatori
et quolibet parsenario cuiuscumque sponte et
pro suo interesse dampnare ut accusare
omnes et singulos dantes damnum et eorum eorum
animalia damnum ut pauperie inferenti
uent. Et dicta animalia dampnare dicto
officiali dicti termini de(n)s accusator ut dampni
ator proprio prestito calumnie iuramento
Et generaliter totum super dampnis illatis
et super quibuscumque aliis excessibus co
missis contra formam statutorum camp
arius sit et esse intelligatur actio et
accusatio popularis et cuilibet compe
tat libera facultas accusandi no
inspecto nunc et accusatoris nec etiam
to ordine digniorum ut idoneiorum ac
cusatoris ut dampnatoris super ac
accusatione ut dampnatione teneatur

dictus camp(arius) procedat contra omnem et
quamlibet p(er)sonam sic accusatam ut demum
p(ro)batam et rep(er)tam culpabilem puniri et
condemnari tam parti damnificatae
q(uam) com(mun)i s(ecundu)m formam capitulorum cam
pariis demum loquentium nisi fuerit renun
ptiatum s(ecundu)m formam capituli loquentis
de renumptiatione

¶ De off(ici)o custodum secretorum et rerum demum
p(ri)ationibus et pretio

Officium custodum secretorum ultra trimestre
durare non possit qui p(ro)mittant omnes
et singulos facientes ut fieri facientes
con(tra) stantia campariis menis quam custo
dis demum p(ri)ationibus cum sacra
modo s(upra)s(crip)tis stent et adhibeantur
plena fides p(er) camparium condemnent
demum p(ri)ar(um) q(ui) sic demum p(ri)atus pro damnis
illatis secundum ut burgis s(ecundu)m for
mam statutorum pro dicto non excessu (ali)ter
commisso et aliis ubicumque commissis in for
decem demum p(ri)ationis non possit condemnari
nisi usque in xl. lr. ad plus nisi in loco con
missi delicti fuerit incarcer pro com(mun)i s(ecundu)m

cuius ad nonos p[ri]mor[um] usq[ue] in decis summa
xl s. cognitionat et terminare. Item quod ciues
rectores non possint cogi uenire ad demum
andum recessum commissos in sua custodia
nisi semel tantum et in fine cuiuslibet men
sis adque etiam ut otto dies. Et hoc si ha
bitaverint prope ciuitatem per decem mi
liaria et minus citra. Si remotius ha
bitent non possint cogi adveniendum
occasione predicta nisi bis tantum videlicet
circa medium semestris semel et semel in
fine. Item et possint accusatores condempna
tionis eorum secretas facere et exhibere
dicto camerario quolibet die et loco in habi
tationis camerarij ad rogatum eorum dictas
condempnationes eodem die quo aduene
rint camerarium adeuntes expediantur
nec frustrentur aut grauentur expec
tatione et mora mansione aut carce
ribus et maxime alia detentione itaque
cito redeant ad opera et negocia sua
Item nec ultro cogi possint ut priores
modo grauari ad accusandum et condempnan
dum spatio et generaliter nec ipsorum accusa
tio et condempnatio ualeat nisi de eorum
libera uoluntate Iur[amen]to firmata processerit

¶ Et si custodes sive accusatores predicti fu-
erint negligentes in denuntiando vel accu-
sando excedentes contra formam capitulorum
campanij puniantur eadem pena qua
tenebantur puniendi excedentes vel salvo
arbitrio campanij considerata conditione
persone et qualitate facti ¶ Et ipsi eorum
premium habeant de qualibet libra con-
demnationis exacte quinque eorum occasione
sive denuntiationis vel accusationis duos
solidos ita quod singula pena singulis de-
latoribus correspondeat

¶ De denuntiatione que fit ubi ignoratur
damni dator

Si suo anno iuratus campo denuntiaverit dam-
num sibi datum in possessione vel eius
fructibus ignorans dantem tunc
citetur sindicus loci cuius talis possessio asser-
itur cum cedula continente tenorem
denuntiationis ergo infra triduum compa-
reat coram dicto officio campario et si non compa-
ruerit infra triduum predictum a die cita-
tionis computandum tunc procedatur
ad missionem preceptoris secundum formam tradi-
dam infra in ij distinctione c. animo

qd Incipit sūmo citatus in xo tempi
qd si infra peremptorij nō venerit ut
venerit quidem sed neglexerit estimationẽ
pallegiatā nō servando colonia ideo xo
nunc condemnetur ex locus ut veniret
seras ubi dcā possessio esset sita ad emp
danorum dicti damni declarandi sacra
mento dicti dampnatoris Et si nō compar
uit et nō negaverit damnũ fuisse il
latũ ut negaverit quidem sed fuerit
probatũ nunc assignetur ei terminus
triũ dierũ infra quem debeat nominare
et dampnator damni illatore saltem
scđm suã credulitatẽ iur^to firmatam
Et si nō dampnaverit ut pponitur
ineius condemnetur tam sindicus pdcus quam co
mune ut universos damni passo
dampnatori pdco scđm formã statutor
quo casu de ~~[illegible]~~ estimatione dicti damni
stetur declarationi triũ bonor homi
nũ ut duor ex eis quor unus eliga
tur a damnũ passo alius a sindico et alius
a campario de extra numerū suspector
Et si nō dampnaverit damni illatorem
ut illatores ut s mediũ est nunc proc

datur contra sic denuntiatos quibus
comparentibus quicumque responderit super
excessu assignentur eis tres quinque vel
octo dies ad plus ad proponendum et proban
dum de innocentia sua et gratis ad om
nes suas defensiones et exceptiones
proponendas et probandas et tunc nisi
intra prescriptum terminum de sua innocen
tia docuerit condemnetur ut supra dictum
est (salva iurisdictione vicariorum comi
tatus) Et si non contingerit sindicum
predictum denuntiare personam collegium
vel universitatem que de iure conde
nari non possit per dictum camparium
quia esset religiosa vel alter receptus
vel femina vel minor octo annis vel
talis que licite permisisset fecisse puta
quia esset mediarius vel colonus vel
parianus vel de eorum familia vel
ipse denuntiator primus vel de eius
familia vel eius laborator vel vec
culus vel vaccula vel que haberet
licentiam ab hiis qui eam darent
ius haberent quod dictum excessum commisisset
tunc si probatum fuerit

p(re)dictu(m) sindicu(m) intra otto dies tunc pro
xime sequentes ei assigna(n)dos veram ass(er)
dicta(m) damnificationem aut de facto puniri
Non co(n)demnetur sindicus communitas et
universitas p(re)dicta sed procedatur contra
damnificatos s(ecundu)m forma(m) iuris et sta
tutoru(m) si vero non fuerit probatu(m) huiusmodi
p(er)sona(m) damnificata(m) p(er) sindicum transfe
rendum dagni queritur tunc camparius
adhibeat secu(m) sex electos sup(er) calu(m)
niosis accusationibus cora(m) quibus et illis
ex eis qui h(ab)eri potuerunt examinetur toti(us)
sup(er)dictu(m) processu(m) et si necessario p(er) dictu(m)
camp(ar)iu(m) iudicatu(m) fuerit in p(re)dictis s(ecundu)m
deliberationem dictoru(m) electoru(m) et maioris
partis ex eis qui h(ab)eri potuerunt exe
cutioni mandetur p(er) eu(m)

¶ Ut fiat cura et realis inquisitio pro
facientibus contra capitula campariis
Vinculo iuramenti teneantur camparii
et ad pena(m) quinquaginta li(brarum) et mittere una(m)
ex nocte unus cu(m) familia sua p(er) civitate(m)
seu et burgos subburgos et suburbia civis
seu ut non p(er) cortinas et massa seu ad inqui
rendu(m) et inveniendu(m) facientes contra for
ma(m) capitulorum campariis locis et temporibus

opportunis et prout magis crediderit expedire
Pro quibus excessibus in veniendis licitum campero
examinari facere homines et laboratores vici
nos et circumstantes et solitos transire et
conversari in loco signo damni dicitur
illatum et ducere ad palatium et curiam
suam quemcumque crediderit in dictis
excessibus culpabilem et contra eos inquirere
et procedere prout de iure crediderit pro
cedendum. hoc agendo quod multis gravamine
in veniendo ad civitatem ut ad exami
du populum ut contrata signa fuerit in
veniens pro inquisitione et examina
nde pro dictis ¶ Et ne prepositi custodie cir
ca ut realis inquisitionis predicto ultro
damna processionis inferantur caveat
camperius non ipse ut eius notarius ut alius
de sua familia ut quemsaeum ducere
intrare aliquam personam aut in ea damnum
aliquod inferre pena centum sol. pro quoli
bet contrafactione et nihilominus nisi
ex post videret aliquam personam ut bestiam
damnum dantem quo casu ad eam capiendam
i innocenter licere nisi innocentur ¶ Et si contigerit ire
ut mittere adeam circa de nocte nunc

sic ters tenantur secu ducere et habere
duos tantumodo de illo populo contram ut unam
ad cuius custodiam teneantur sine gratis nullam
penam mittere aliquis ter. quam si aliter
fecerint et damnum inferrent puniantur
per maiorem sindicum adiutorem terrani
delinquentis. de quo damno credatur in
iuramento domini ut laboratoris penis cum
testimonio unius de dictis contratas
offitiam sic mittentur. Et hoc agendo quod
nullus cogatur ire ad custodiam predictam
in continuam offitialis predicti nisi semel
tantum in ebdomoda

Et si dominus ut locator sive conductorem
ut aliquem de eius familia accusa
verit et econverso teneatur communi
accomodare

Liceat domino ut cui ut usufructuario affictua
tolo pensionario ut conductori ut habenti
aliquod ius affictus ut provenientis alicu
ius possessionis ubicumque sine liceat
ubi esset vicarius pro comuni sanc
accusare ut damnificare proprio iure
suos mediarios ut laboratores et omnes
et singulas alias personas familiares seu
de familia terre cuiuscumque accusatoris ut
damnificatoris nomine teneantur secreti

Cuius accusatori ut damnificatori credatur
de damno ipsius damni tamen non et de omni extimatione
quo casu nulla fiat condemnatio ad commodum
accusatoris ut damnificatoris de aliqua
emendatione et eius restitutione non
facta esse intelligatur sed condemnetur
de excessu commisso secundum formam statu-
torum dumtaxat nisi excessus fuerit
per duos probatus ut saltem secundum exigentiam
aliorum statutorum super materia de quibus que-
ritur disponentium

Et de electione nuptiorum camparij

Habeat dictus camparius pro executione sui
officij sex nuptios et non plures qui sint
de civitate et comitatu secundum eligendos
per officium premissorum becchariorum comunis Senarum
qui antea exercebant officium eorum Sanis
dent cum ydoneo fideiussore quilibet
eorum de eorum officio bene et legaliter exer-
cendo et de solvendo omni et qualibet
condemnationem faciendam de eo [illegible] quod
quae de eo occurrunt nisi officii cum salario
. . . . pro quolibet mense solvendo
per camerarium becchariorum infine cuius-
libet mensis Et nihilominus capiant sa-
laria competentia secundum formam statutorum

moderata ab hiis annorum in eo officium ex-
ercere participe possit

De vacatione ministrorum campanij

Semel creatus minister non possit iterum
eligi ibidem aut officij ad tres annos
pena pro l. pro quolibet electo contra predictam
formam officium acceptanti ut exer-
centi Et ammoveatur ab officio et ex-
pellatur a curia nec sinatur officium exer-
cere sic preparata electus nec ei aliquid
ut ministro publico campanij in iungatur

Qua forma debeat minister in comitatu
suum officium exercere

Cum pervenerit destinatus minister
in communitatem minuendi officium exple-
rus antequam ministerium incipiat exerceri
adeat vicarium aut loci sindicum
cuius exponat tenorem sibi in ministe-
rium et pignus quo facto suum officium
fideliter exerceat ultro citroque non
~~procedendo~~ procedendo sed fines ministerii
diligenter servando Et pignora quoque
pro suo salario satisfactione capta non
audeat extra comitatum pignora ea
tempore ~~exp~~ exportare ut exportari
facere Sed ea deponat et dimittat sindico
loci et tunc sindicus solvat ministro salarium

moderatam recuperaturus quod solverit
super pignoribus sibi depositis

¶ De forma commissionum que expediuntur
sumptibus communis Inquis serventur

Teneantur camerarius et ipsius notarius in omnibus
commissionibus et mandatis per nuntios
expediendis ea facere per cedulas co
mentes commissionem et mandatum officialis
et salarium nuntii per camerarium mo
deratum et taxatum prout ei videbitur
bene fore conveniens attenta forma
statutorum dicte sigillentur primo si
gillo camerarii et postea sigillo camerarii
bicchernae si destinantur extra civita
tem In civitate vero sufficiat tantum sigillum
camerarii fuisse sumptum Citra quam
cedulam nullus nuntius exerceat
officium aut salarium recipere possit pena
contraveniente camerario ut eius officiale contrarium
observanti decem librarum et nuntio ultra
aliquid exigenti centum soldorum et restitutionis
ut indebite exacti

¶ De premiis salariis nuntiorum

Pro officio exercito nuntiorum siquidem fuit
exercitum in eadem communitate ultra

ut nuncius personas ut eciam domos extra
civitatem mitti debeant pro eorum salario sex
denariorum veneti pro quolibet miliari veneti
paraeti dicta de causa non a singulis
sed ab omnibus singulos officiales simul convenient
si non convenient officiales simul in pluribus
tribus habeant octo denarios pro quolibet miliari
sicut non singulis sed ab omnibus eius officium
passis

De restringendis immoderatis salariis ministrorum
priori

Teneatur camerarius ad instanciam asserentis se
maiora aut indebita salaria solvisse
ministris compellat de facto ministros
ea percipientes iuxta modum suis scriptura
ad restituendum eorum quantitatem excedentem
debitum modum et multare ministrum
talia excedentem in xx sol pro qualibet
libra vice

De pena impedientium camerarium in suo officio

Nemo audeat camerarium vel eius officialem nec
vel eius familiam modo aliquo impedire in
eius officio per se vel alium directe vel per indirecte
contrafacientibus puniendis in ea gravi
tote pena qua veniret puniendus is contra
quem ~~procederetur~~ procederetur per camerarium
vel procedere intenderetur cuiusque occasione

fuisset primum impedimentum si esset
repertus culpabilis et similiter condemnetur
pari lege ad restitutionem vel emendationem
non ac si probatus fuisset excessus Nullo
preiudicio quando processit Instituendo
contra principalem nec si guarentur aliqua
pregnantia excusatio vel provincialis exceptio
sed eodem modo procedatur contra eum
et puniatur ac si non fuisset primum im
pedimentum

¶ De pena offendentis camerarium vel auditorem
vel aliquem de eius familia

Quicumque offenderit vel offendi fecerit camerarium
vel eius notarium vel aliquem de eius
familia puniatur per potestatem ac si offen
disset Iudicem notarium potestatis singulos
singulis similibus comparando Et si
a contra dictus camerarius vel aliquis de
eius familia vel cohorte offenderit aliud
maleficium commiserit contra habitatorem
civitatis vel comitatus Senarum puniatur ad
instar private persone per potestatem

¶ De reconsiliationibus Stimatorum camparii

Rectores administratores de mensibus nove
bris et decembris ad instantiam campanij
eligant duos pro qualibet terzerio civitatis

ex quibus saltem unus sit Iudex et unus
not. ut procurator qui reuideant statuta
campanie et eis addant et detrahant et
de nouo edant prout crediderint ex
pedire Et que ediderint addiderint et de
traxerint reducantur ad examen dnorum
administratorum et ordinum ciuitatis additis
dictis sex viris prudentibus et ob tenta
in dicto consilio reducantur ad consilium
generale approbanda et improbanda
De statutis campanie conscribendis
Vinculo iuramenti et pena xxv li. pro
quolibet teneantur provisores bichor
et cons. sen. fieri et scribi facere duo
volumina statutorum campanie de bona
litera grossa cum assidibus honorifice
et decenter instructa quorum unum
teneatur per ex. in bicchernia clauatum
catena disco affixa et mag. prouis ser
uandum hostium bicchernie ubi solita sunt
teneri statuta cons. sen. et cuiuis pateat
(legendi sumendi et exemplandi facultas
(aliud deputetur et tradatur per eos
camp. ad iurisdictionem exequendam per omnia
concordans cum primo que statuta sint
et esse debeant statuta autentica et pro
ueris et autenticis et approbatis statutis

acuminis habeantur et plenarie observentur
omni et ceteris aliis prevaleant qualibet co
tradictione reiecta ¶ Et signa in posterum
statutorum edicio addicio aut detractio ab ro
gatio aut correctio fieri contingerit per ge
nerale consilium certa provisione illico
dictis voluminibus inserantur et collegis
aliás nullum sortiantur effectum nec ha
bere possint roboris firmitatem nec
aliquis ad eorum observantiam teneatur
nisi inscripta dictis voluminibus fuerint
ut prescriptum est Nec camerarius dicte ~~[illegible]~~
mania quod extra vagantia iura Borsini
aliquatenus teneatur sed duntaxat dictis
voluminibus inserta custodiat et observet
¶ Quod liceat camerario procedere de similibus
ad similia ubi casus occurrerint directo
reperitur indecisus
Pro decidendis ambiguitatibus iuris oc
currentibus in casibus statutis aut
certa lege non diffinitis procedat
camerarius de similibus ad similia illorum
simili potius attento ubi magis
urget rationis idemptitas et facti simi
litudo potius incaluscit ut non prius

queratur legis sive qua statutis ss quod
similis et rei communionis videtur
R eis ¶ circa impositionem vero penarum
similia statuti vehementius operatur quam legis
quo deficiente ad iuris com(mun)is refugium
recurritur

¶ De maligna interpretatione statu-
torum procul reicienda

Quia multi iuris sub auctoritate civilis non
tam manifeste quam perniciose errantur
ut dum iuris litteram sequentur amplectuntur sed
sensum deserunt et ratio decernimus ut
omnia statuta in eo sensu in quo facta
sunt et prout sonant vulgariter et
populariter intelliguntur imponant regimini
ficiant et constent ita intelligantur
et interpretentur. Nec alia in
condendo alia in interpretando in
mittentur auctoritas. Quod si deo non ap
pareat interpretentur secundum magis
literam intellectum et ubi validiori et
equiori nititur ratione et naturali est
proximior equitati omni ignoranter
intellectum aut naturali ratione sive equitatem
alieno ut ad iniquo veniens in cautela ut
iniquum abducens procul respecto et penitus
resecato

¶ De sindicatu camporum

Finito semestri off(ici)o campserij tam ipse quam
o(mn)es eius officiales not(arius) familiares et bar
roverij et totalis cohors stent ad sindica
tum reddendumque ra(tionem) administrationis sue
coram maiore sindico co(mun)is S(ecundu)m triduo
infra quod de iure respondeant o(mn)ibus que
rentibus aut petentibus de eis vel altero
eorum r(ati)o(n)e dicte eorum cumque vel r(ati)o(n)e admi
nistrationis officii vel alicuius malefitij
vel quasi vel eiusmodi alterius obligatio
nis. Et nihilominus teneatur dictus maior
sindicus dicto tempore contra predictos et queli
bet eorum inquirere et procedere de omnibus
et singulis omissis vel commissis contra
formam statutorum et sp(eci)aliter de concussio
nibus baractariis extorsionibus illicitis
questibus et de omni turpi lucro super
quibus omnibus dictus sindicus habeat plenum
arbitrium et potestatem inquirendi
procedendi condemnandi et puniendi
simpliciter summarie de plano ac sine
strepitu et figura iudicij servatis
vel non solemnitatibus iuris et statuto
rum dummodo inventos culpabiles
condemnet et puniat secundum formam sta
tutorum et non culpabiles absolvat prout

de suo debet in fine dicti offitii
Item quod camerarius pro se et suis notariis familia
ribus et berroariis et contra suis familia
ribus teneatur respondere et stare ad sindicatum
et solvere omnem condemnationem que pro
predictis aut contra predictos vel aliquem
eorum fieret Item si criminaliter aliquis
predictorum in casibus in quibus pena veniret
vel personaliter infligenda tunc de talibus
sub fida custodia teneatur et per potestatem
inquiratur procedatur condemnetur
et puniatur secundum formam statutorum
Item quod condemnetur camerarius pro iniuxeis
sumptibus et inceptis licitis
Tempore sindicatus condemnetur camera
rius per sindicum promoventi et qualibet
persona condemnata per camerarium contra et
ultra formam statutorum parti ad restitu
tionem eius quod excedit debitam et
refectionem damnorum interesse et expen
sarum probandorum sacramento indebite
condemnatis cum tribus testibus de fama vel
vel de credulitate vel duobus de veritate
Et si condemnare ommisisset condemnandum
aut condemnasset in minus quam debuisset con
demnetur etiam secundum in ea quantitate

Singula facientes nimia liberalitate fuisse
condemnandus ⁊ si vel camp(er)arius vel offitialis
vel familia eius exegisset extorsisset vel
concussisset aliquem vel quodcunque turpe compen
dium fecisset vel recepisset a quoque condemne
tur comuni senensium in duplum sic exacti vel recepti
Et ne non ad refrenationem omnium dannorum
interesse et expensarum liceat parti lese singulis
sufficiat fides suprascripte probationis
⁊ dicte condemnationis fiant secundum formam
capitulorum camparij nisi si aliis statutis
eis imponeretur certior pena in predictis
quo casu secundum illa condemnetur ⁊ novis
simo sciendum est dictum camparium esse
puniendum pro quolibet statuto non
servato et qualibet vice ingiungenda
gravia li. dandi comuni senensium
⁊ de pena offitialium revelantium secreta
Secreta inventa a statutis vel alia quecumque
nullactionis revelantur dicto si camparius vel
eius notarius vel familiaris vel berrovarius
vel quivis de eius familia vel intrinsecus
duxerit revelanda vel per eos aliquid contra maximo
nomen alicuius accusatoris vel danni
ficatoris secreti vel alicuius offitialis secreti
qui deberet esse cum camerarius vel eius curia

pro aliquo negocio officium campariis contingentis
et et contra quemcumque aliud facientem
commissum vel indicium per camparium vel anscuram
de cuius commissione credatur dictis officialibus
absque alia probatione quolibet duxerit
molandum dicto facto minimum an minimum
vel quocumque modo. ita videlicet quod possit
verisimiliter apparere de revelatione ipsius
secreti condemnetur per maiorem sindicum
in communi .li. salvis aliis penis quam
revelationem possit procedi per dictum
sindicum per accusationem denuntiationem
et inquisitionem summarie simpliciter
et de plano ac sine strepitu et figura
iudicii servatis vel non solemnitatibus
~~iuris~~ iuris et statutorum ad quos processus
probandos sufficiant duo testes de ve-
ritate vel unus de veritate et quinque
de fama vel decem de fama vel xx de cre-
dulitate cum verisimilibus indiciis que dictas
probationes coadiuvantibus

In dei noie amen Incipiunt capitula seu
de distinctionis statut campsorij et i hoc
ke ponit [illegible] iuris lt v

Postq inspeciendi distinctione de psonis pu^cis
et privatis iudiciis interuenientibus tam
que offitiis tractasti consignatis fuit ut
ad iudicior processus contingentia quaz
forma quove ordine quibz temporib
quoque tem expediant transitum facerem
Et causa liniuz auspicia nati quadam
rer exordium ab initio vocando assu
psisse videtur summ atq civilem or
dine prosequimus ab ipsa citatione exor
diar deinde descendam ad reliqua sinz
fata iudiciorum

De citatione ius

Circa citationem igitur ad hoc ut citatus
instintior valeat comparere observan
dum est ut ois citatio fiat cu cedula
editali continente totale seriem libelli ac
causationis domignationis ut inquisitionis
no narrantis ibi ea esset sacris brevis
sigillata sigillo offitis campsorij et subscripta
noie notarij ipsius offitis apud quem libellus ex
hibitus est qd si aliter fuerit observatum
no valebit citatio et inhibita offitis campsorius

pro qualibet vice et qualibet persona inquisitoris sint observantes puniantur et si vel li-
teris inquisitoris citati cum dicta cedula eiusdem di-
mittat citatos si non citaverit propter aliud ad
domum eius habitationis legatur et bona
fide diligentiis portatione citatione et di-
missione in dubio stetur relationi nuncii
qui si fraudem aut dolum committeret
circa predicta puniatur arbitrio potestatis
ad instar falsi in simili forma capitulorum loquitur
vero de falsitate et simili materia
¶ Quatenus ex repetitione accusationum
presumitur calumnia et quo procedatur
Cum scelerum commissionis non nunquam sit diffi-
cilis probationis et quia non nullos pro eodem
excessu plures insimulantur accusationes
ut condempnationes huiusmodi inquisitionibus
obviamus decernimus non liceat cuiquam
procedere contra tres accusatos de eodem
genere delicti ab eodem pro eodem
tempore licet diversis vicibus asseratur
commissum fuisse delictum eodem mense et
condempnationum ut quarta accusationum
sint deliberationes prudentum super calum-
niosis accusationibus deputatorum et tunc

23

quicquid fuerit deliberatum per salio vris rois
cum dicto camp(ano) de procedendo vel non super dic-
ta accusatione Ottoboni mandamus
Ceterum si diversis mensibus cessabit huiusmodi
suspensio

¶ De cumulatione civilis et criminalis ex eodem
facto proficiscentium

In uno eodemque libello possit simul intro-
pari actio criminalis et civilis ex eodem
facto proficiscentes atque simul prosequi sive
sit libellus accusationis sive denuntia-
tionis vel inquisitionis nullo iure sentito
vel non sentito obstante

¶ De contumacia in non veniendo et parte
tertio mictendo

Si non citatus vel in traditum est non compa-
ruerit coram dicto camp(ano) vel eius notario
infra tertiam diem a die citationis
numerandam si habitaverit in civitate
vel burgis Sen(arum) vel infra quintam (iiij) diem
si habitaverit extra civitatem Sen(arum)
similiter numerandam dummodo utroque casu
requirantur personaliter vel ad domum sue
habitationis habeatur pro confesso et eo
minore et testibus et aliis probationibus superato

atque aliis bannis ut peremptorio ut citatione
et condemnetur de excessibus de quibus proce
ditur contra eum sine formam statuti
et hoc in habitantibus civitatem ceterum
si habitaverint extra civitatem sive
sit singularis persona non possit condem
nari ut pro confesso haberi nisi prius
moneatur per peremptorium in scriptis mitten
dum ad comparendum coram camerario infra
quintam diem a die exhibitionis persone
rei citationis citato et purgandum contu
maciam et satisdandum de iudicio sisti et
iudicato solvendo et refundendum ex
pensas parti et respondendum accusa
tioni ut inquisitioni si pro predicta que debent
expediisse infra tricesimum a dicta quinta
die numerandum et intelligatur per eum
non stare si satis dederit non recipiendi
pro parte et pro refusione expensarum
depositum iij li. et admictatur ad res
pondendum accusationi ut inquisitioni
et ad se defendendum et facta taxatio
et ductum expensarum que fiat sine mora
per camerarium utraque pars recipiat a dicta promissione

¶ De pena subripientium et asportantium
fructus possessionis alterius

Siquis fuerit subripiens et alter absportaverit
de fructibus possessionis alterius de die et damnum
fuerit extimationis x sol et infra puniatur
pro qualibet vice in xx sol et si damnum
fuerit maioris extimationis x sol puniatur
in xl sol Et si damnum huiusmodi de nocte
intulerit puniatur usque in x li arbitrio
camparii

¶ De pena subripientium poma et alios fructus
qui deferuntur ad civitatem

Puniat camparius portinarios caballerios et
carros deputatos ad portas civitatis nec
non pueros et mulieres subripientes et
ultro furtive licentia deferentis manum
mittentes et capientes fructus et poma
que deferuntur ad civitatem et aliter
[illegible] preter voluntatem et permissionem
huius arbitrio suo usque in x sol

¶ De pena proicientium in alterius arbo
rem

Proicientes lapillos et lignum et quod aliud in alterius
arborem et pergulam nisi id ob probabilem

cam fecerit puniatur i ~~x~~ sol dequo stetur
iur[to] sindici vel custodis cu uno teste de
veritate

De pena incidentiu de amorantiu pforantiu
decortecantiu vel ponerantiu arborem
alterius

Siquis inciserit de amoraverit pforaverit decor
ticaverit ponoraverit vel succhellaverit
arbore domesticā vel fracaverit vite seu
pgulam puniatur pro qualibet arbore
vel vite in comu sol et sufficiat ad pdca
probanda testimoniu unius de verita
te cu iuramento dani passi et ubi
testibus de fama vel quique de fama et decem
de credulitate nec intelligatur contra
pdca fecisse si vnte bona fide qui
ad causa dani actuer putaverit
aliaqua pdcarum arbore vel vitiu
Et si huius putator exportaverit sara
menta et superamenta sine putamina
reus staritor inquer comutti heat ro
pntis capituli

De pena incidentiu vel frangentiu colūba
ria vel capientiu exportantiu vel occidentiu
columbos

Quicumque effregerit seu ruperit vel scassaverit vel ingenio vel illicite intraverit aliquod columbarium vel sagiptaverit palzone vel palluctam vel quid aliud vel in eis proiecerit sive [illegible] expulerit vel fugaverit columbos vel columbas cum sparavichis vel alia re de columbario alicuius puniatur in xx li. vel minus usque in xx sol. habito respectu ad conditionem personae et qualitatem facti et in x sol. pro quolibet columbo vel columba vel eorum pullo quos reportaverit vel occiderit. Et ad predictorum probationem sufficiat iuramentum domini cum uno teste de veritate et visu de fama vel iuramentum de fama et eadem probatio sufficiat ad probandum dominium predictorum et capturam reportationem et occisionem

De pena capientium vel occidentium columbos domesticos alienos.

Si quis ceperit columbas vel columbos domesticos vel mansuetos aut occiderit puniatur pro quolibet columbo vel columba in xx sol. Et nihilominus condemnetur ad restitutionem sic captorum vel eorum extimationem si non extant

que possit fieri usq; in decem sol. pro quolibet
columbo vel columba non obstante ingenio
sufficiat probatio supraproximo capitulo
contenta

¶ De pena capientium vel occidentium gerfalcum
astorem terzolum smerelum vel muscardinum

Quicumque ceperit vel iniuria occiderit aliquem
gerfalcum terzolum astorem accipitrem smerelum
vel muscardum vel aliquam huiusmodi avem
alienius vel aliquem pavonem fasianum vel
similes alienas puniatur in centum sol.
¶ Si ceperit aliquam calandram usignolum
phylomenam vel sturnellum vel cardellum
alienius et non testimonio domino repetenti
puniatur in xx sol. et nihilominus resti
mat ave vel aves estimanone si non extra
ret. Et quicumque ceperit aliquam glanda
riam scottam vel gazzaram mansuetas alie
nus puniatur in quinque sol. et restimat
avem vel aves estimanone si non extat
vel haberi non potest Et in dictis casibus
de domino vel quasi dictarum avium stetur iuramento
eius qui res amisisset cum capiente cum
uno testis de fama et uno de veritate

vel quinque de fama vel de credulitate et de-
sarnamur circa terminationem dictorum animalium si
de ea veniretur in dubium.

De pena capientium vel occidentium ~~aucum~~ canes alterius

Et quicumque ceperit vel iniuria occiderit
canem braccum veltrum segutium vel mastinum
vel huiusmodi animal cuiuscumque sexus alte-
rius puniatur in centum sol. et restituat
animal si potest ad estimationem eius
Et si ceperit nantum coniglium glirem vel
scharolum alterius puniatur in xx sol.
et restituat animal ablatum In quibus
sufficiat probatio supra proximo
capitulo contenta.

De pena subripientium suffocantium vel
destruentium examen vel cupilum apium alte-
rius

Si quis subripuerit vel suffocaverit vel occi-
derit vel destruxerit examen apium vel alvea-
rium cupilum vel receptaculum apium alterius
si hoc fecerit dedit puniatur in ~~xx~~ v. li-
bras ad cuius probationem sufficiat unus
testis de veritate et quinque de fama vel decem
de credulitate de apium vero dampno probetur

mr[to] cuis qui segessent pro dicto ut supra cum
uno teste de uicinatu ut uiris de fama

¶ Si quadrupes damnosum fuisse dicatur

Si damnum illatum fuerit in aliqua uinea pergula orto
lama prato canneto busco castagneto pullo
neto ginestreto saleceto ut clausuris arbora
tis ut giardinis uiridariis ut terris semi
natis ut bladatis ut stoppia semi arebatio
ditur ab equo equa mulo mula rozino
rozina asino asina ut pullo alicuius
predictorum ut boue uacca uitulo ut uitula
bubalo ut bubala pro quolibet dictorum
animalium et qualibet uice soluat dominus
seu conductor ut soccius ut custos ut qui
alio modo teneret animal damnum inferens
nomine pene iij sol. Item pro quolibet
porco troia sue saccula porcello porcella
ut uerre et qualibet uice ij sol. Item
pro quolibet montone castrone pecuda
agno et agnello iij den. Item pro quolibet
irco siue becho capra edo capreta
ut capretto j sol. Si uero uastum ut damnum
per diem fuerit illatum de nocte duplicetur
dicta pena dummodo pro eodem damno non

possit nisi semel condemnari et hinc nō nisi
usque in quantitate xl sol ad plus et si licent
dampnum passo manu pari seperat a cuilibet de
suis familia nec nō consanguineo ut eius
amico expellere omni et qualibet uiolatione uel do
mi inferens maliciis premissis ut aligna cand
Et ea capere et capta ducere et tenere donec
sibi fuerit integre satisfactum de dicto dampno
et expensis quas fecisset pro custodia et pastu
animal sic capti dum nō captor pena
x li. ea dic qua capere ut saepe anni
~~dampnificat~~ cameraus ut eius curie in scri
ptis ~~vel vicario sen cam o~~ ut sindico
loci in regno predia ingressum specificando
quod tot capere talo anal ponendo signa
animalis coga nasiu ut dampnum intulit
in tali parte condamnato et nomen eius
adsignamen permanere ut qui ea custodie
bat si sciat et si officialis alicuius
ciuitatis capere ut capiendi huius occa
sione predia aliquid condictis anima
libus illud teneatur restituere pro ipsis
sius domino finem x ona salarium segnenni
dic post suis domino pena l libras et

similiter puniatur qui aliquod ex dictis ani-
malibus ceperit sanandum de inficiendis
damno et sumptibus patiens prestita tenetur
restituere tenetur animal adque perdide-
rit pena [illegible] v li. et ex nominis dictis
communi [illegible]

Si canis damni inferat

Si canis damni inferat possit aliquis puniatur dominus canis cum quo fecit in ij sol. si
aut damnum fecerit a Kalendis augusti usque
ad calendas novembris in vinea vigna
pendaverint uve tunc puniatur dominus
vel qui canem duxerit in x sol. de quo
damno et cuius extimatione et cuius canis
sit tempore damni illati et cuiusque in eo
minima canis fuerit tunc stetur iuramento
damnum passi Solent enim qui in hunc
canem innocentem habere allegare unde
nec ad sciatur canis quo difficilius saepius
puniantur

De pena capientium vel occidentium pullos alienos

Nemini liceat capere vel occidere capponem gallum
vel gallinam eius pullum vel pullastram
aut pullusinum nec anserem paparum vel

amatum pena xx sol excepto pullitrinio
pro quo sit pena xij den tm pro quolibet
de quorum commanone stetur iuramento
eius aliquam p(er)miserit. de captura aut ut
mortis registrabitur uti . insistis de nominare
cu duobus de fama ut tres de fama commu
-ni dea malia dannum darent possint
in pertractu occidi a damni passo dicto modo
occisoru corpora restituantur dnis eorum

¶ De macellis sepibus arcubus procurandis
in ponam alienis

No liceat alicui hre ut tenere aliquam
arborem seu ramum ut sepem macchiam
ut cupiam sive gruppam pendentem in
ponam alienis. Et si is ad quam ipso
damnu p(er)tinet ea no amoverit ala
nament p(ro)cesserit ut cohobernant
ita qd res occupata restituantur pristine
libertati intra triduum p(ost) denunciatio
nem ut (con)prehendi sibi facere p(er) campm
ut ans omnia liceat ei cuius ~~[illegible]~~
possi impendent ea (con)cedat dictis hre

cum fructibus eorum et machina ut supra ut
cuppa dicti cuppa ut grotta et mola
pro eis ad se traxerit propria auctoritate
Et nichilominus ad privationem eius cuius
eorum contracta inceperit ut aliorum eorum
1 teneantur casus mittere officiales eorum
cum familia et ingenio si expedit ad
faciendam precedi sic precium bannia immicta
prosequendis exigendis quibus teneantur
parere dicti officiales et super curie ad amorem
dicti contracta si dependentia pena xl. sol. salua
maiori eorum mercede et quod gravius
prius pactorum michi bannum non cessante
...rit hec a eos eius dicti puniantur in
centum sol.
¶ si ex eodem facto plures resultant ex
cessus quod maius sit
Si ex eodem facto plures resultant excessus
nec etiam quanam consequentiam invicem
habeant quorum cuilibet est inflicta pena
astante ut puta quia intravit ponem
et fructus ex ea collegit ut quod simul
fecit nunc condemnentur ex illo excessu
dumtaxat cui maior pena venit infra

gerenda sunt forma statutorum campanie

¶ De modo multandi

Possit dictus camp[arius] summarie et de facto ac sine
strepitu et figura iudicii multare
et punire dictos et singulos inobedientes
et contrafacientes sibi vel suo officiali usque
in quantitatem xx solidorum qualibet vice
et pro qualibet inobedientia dictum modum
non possit procedere in obedientia vel ex
causa una multare plus quam semel
nec de eodem facto eodem die plus
uno gravamen facere nec super eo pro
quo fuerit appellatum appellatione
pendente aliquid gravare vel gravamen
facere. Sed eo quod absens non spectet
officium sit ipso iure nullum

¶ De pena prestantis auxilium consilium et
favorem ad maleficia committenda

Eadem pena qua ut puniretur condempnandus
principalis delinquens tam cum sint
in parte ad satisfactionem et restitutionem
non condempnatur prestans opem auxilium consilium
vel favorem delinquenti Et eodem modo

et forma procedatur contra predictos
dampni emendans et restituens nec fiat
nisi semel tantum Et etiam observetur
de receptatoribus rerum subreptarum vel
asportatarum contra formam statutorum
comunis